

Vergaderjaar 2024–2025

36 725 XIII **Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Economische Zaken (XIII) voor het jaar 2025 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota)**

Nr. 2 **MEMORIE VAN TOELICHTING**

INHOUDSOPGAVE

A.	ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL	3
B.	BEGROTINGSTOELICHTING	4
1	Leeswijzer	4
2	Beleid	5
2.1	Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties	5
3	Beleidsartikelen	9
3.1	Beleidsartikel 1 Goed functionerende economie en markten	9
3.2	Beleidsartikel 2 Bedrijvenbeleid: innovatie en ondernemerschap voor duurzame welvaartsgroei	12
3.3	Beleidsartikel 3 Toekomstfonds	22
4	Niet-beleidsartikelen	26
4.1	Artikel 40 Apparaat Kerndepartement	26
4.2	Artikel 41 Nog onverdeeld	28
5	Agentschappen	29
5.1	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl)	29

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikelen 1 en 2

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van [artikel 2.3, eerste lid](#), van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2025 wijzigingen aan te brengen in:

1. de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Economische Zaken;
2. de begrotingsstaat inzake de agentschappen van dit ministerie;

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Economische Zaken,

D.S. Beljaarts

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1 Leeswijzer

Opbouw 1^e suppletoire begroting 2025

Deze 1^e suppletoire begroting geeft een geactualiseerd beeld van de begrotingsuitvoering 2025. Onderdeel B, de begrotingstoelichting, is als volgt opgebouwd:

1. Leeswijzer.
2. Overzicht belangrijkste suppletoire uitgaven- en ontvangstenmutaties. De belangrijkste verplichtingenmutaties zijn toegelicht in de artikelen.
3. De beleidsartikelen. Voor ieder beleidsartikel is de tabel «Budgettaire gevolgen van beleid» opgenomen. Hierin zijn de begrotingsmutaties voor de verplichtingen, uitgaven en ontvangsten weergegeven. In aansluiting op de ontwerpbegrotingen en de Voorjaarsnota worden vanaf 2024 ook de mutaties voor het jaar t+5 opgenomen in de tabel budgettaire gevolgen van beleid van de 1^e suppletoire begrotingen. Dit betreft de extrapolatie van de begroting – het toevoegen van het jaar t+5 – en vervolgens de mutaties tot en met t+5 die tijdens de voorjaarsbesluitvorming zijn verwerkt.
4. De niet-beleidsartikelen. In de budgettaire tabellen zijn de begrotingsmutaties voor de verplichtingen, uitgaven en ontvangsten opgenomen.
5. De agentschappen. In deze 1^e suppletoire begroting zijn de aanpassingen in de agentschapsparagraaf van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) opgenomen.

Ondergrenzen toelichtingen

Voor het toelichten van de begrotingsmutaties zijn in deze eerste suppletoire begroting de ondergrenzen gehanteerd zoals opgenomen in de onderstaande tabel.

Tabel 1 Ondergrenzen conform RBV		
Omvang begrotingsartikel (stand ontwerpbegroting) in € miljoen	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 < 1000	5	10
=> 1000	10	20

2 Beleid

2.1 Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties

Belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties 2025

Tabel 2 Belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties 2025 (Eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)							
	Artikelnummer	Uitgaven 2025	Uitgaven 2026	Uitgaven 2027	Uitgaven 2028	Uitgaven 2029	Uitgaven 2030
Vastgestelde begroting 2025¹		3.275.362	2.969.120	2.618.342	2.391.242	2.230.427	15.822
Belangrijkste suppletoire mutaties							
Afboeken BAR	2	– 81.136	0	0	0	0	0
Sec Fund	3	75.000	0	0	0	0	0
Weerbaarheid	2	2.265	23.363	0	0	0	0
ETCI	3	10.000	0	0	0	0	0
Toekenning PhotonDelta	2	5.380	10.760	21.520	16.140	0	0
Eindejaarsmarge Nationaal Groeifonds projecten	1&2	216.012	0	0	0	0	0
Eindejaarsmarge Regulier	41	10.665	0	0	0	0	0
Kasschuiven Regulier	1,2&3	– 45.065	– 628	8.296	8.657	23.177	21.399
Kasschuiven Nationaal Groeifonds projecten	1&2	– 314.109	– 70.450	20.619	109.513	110.262	144.165
Loon- en Prijsbijstelling	41	79.529	78.818	76.326	76.315	74.272	73.169
Subsidietaakstelling	41			– 25.000	– 25.000	– 25.000	– 25.000
Overige mutaties		171.149	27.193	36.586	– 188	– 5.690	2.061.858
Stand 1^e suppletoire begroting 2025		3.405.052	3.038.176	2.756.689	2.576.679	2.407.448	2.291.413

1 Incl. ISB's, NvW en amendementen

Toelichting

Afboeken BAR

De resterende middelen van de Brexit Adjustment Reserve (BAR) zullen niet meer uitgegeven worden. De BAR-regeling is inmiddels gesloten en Nederland heeft de BAR declaratie ingediend bij de Europese Commissie. Deze middelen á € 81,1 mln zijn daarom afgeboekt.

SecFund

Eind 2024 is het SecFund opgericht met een startkapitaal van € 25 mln. Om het instrument een vervolg te kunnen geven is besloten het SecFund op te hogen met € 75 mln. Het totale fondsbedrag van € 100 miljoen is benodigd om de komende jaren voldoende startups en MKB'ers te ondersteunen en zo te komen tot succesvolle ontwikkeling van producten die zowel door Defensie als de civiele markt (dual use) afgenomen kunnen worden. Omdat het Ministerie van Economische Zaken aandeelhouder is van de Brabantse Ontwikkelings Maatschappij (BOM) en de juridische grondslag heeft wordt aanvullend kapitaal van € 75 mln overgeheveld van het Ministerie van Defensie teneinde het uit te keren aan de BOM. Voor het eerste deel van deze middelen is de Kamer middels Kamerstuk [36 410-X, nr. 93](#) geïnformeerd. Voor het tweede deel zal de Kamer gelijktijdig aan de verzending van de 1^e suppletoire begroting een CW3.1 kader ontvangen.

Weerbaarheid

Er worden middelen beschikbaar gesteld uit de Beschermingsvoorziening Economische Veiligheid (BEV). Deze middelen worden vanaf artikel 3 van de EZ-begroting ingezet voor de opgaven rondom Maatschappelijke Weerbaarheid waar het Ministerie van Economische

Zaken verantwoordelijk voor is. Dit betreft onder andere Economische Veiligheid en Kritieke Grondstoffen waarmee zorg wordt gedragen voor de bescherming van kwetsbaarheden en het toerusten van en samenwerking met het bedrijfsleven rondom deze onderwerpen.

ETCI

Het European Tech Champions Initiative (ETCI) is een nieuw Europees fonds dat belegd is bij het Europees Investeringsfonds (EIF). Nederland neemt sinds 2023 deel aan ETCI voor in totaal € 100 mln. Uitbetalingen aan ETCI vinden plaats op basis van capitall calls, op welk moment alle deelnemende landen middelen overhevelen naar het EIF. In 2024 stond er € 10 mln gereserveerd om over te maken naar het EIF voor ETCI. Deze overheveling is uiteindelijk niet doorgegaan. Omdat de middelen reeds volledig juridisch verplicht zijn aan het EIF zijn deze weer toegevoegd aan het budget voor 2025.

Toekenning PhotonDelta

Voor het NGF-project PhotonDelta is bij de 1e suppletoire begroting € 53,8 mln overgeheveld voor het PIXEurope project, welke eind 2024 definitief zijn toegekend door de Adviescommissie, toegevoegd aan de EZ-begroting. Deze middelen zullen worden ingezet voor de Nederlandse deelname aan PIXEurope, een Europees consortium dat een proefproductielijn voor geïntegreerde fotonica opzet.

Eindejaarsmarge Nationaal Groeifonds projecten

Tijdens het voorjaar zijn de middelen die vorig jaar niet tot uitputting zijn gekomen weer toegevoegd aan de begroting. Er is bij het Nationaal Groeifonds sprake van 100% eindejaarsmarge.

Eindejaarsmarge Regulier

In de 1e suppletoire begroting is de reguliere eindejaarsmarge toegevoegd aan de begroting voor 2025. Dit betreft 1% van de begroting van 2024. Er heeft een korting plaatsgevonden om generale problematiek te dekken.

Kasschuiven Regulier

Voor een aantal posten is er geld naar achter geschoven om de middelen in een meer realistisch ritme te zetten. De grootste kasschuiven zijn Maritieme Maakindustrie (€ 15,5 mln), Fund to Fund (€ 11,9 mln) en SEED (€ 8,9 mln).

Kasschuiven Nationaal Groeifonds

Voor een aantal posten is er geld naar achter geschoven om de middelen in een meer realistisch ritme te zetten. De grootste kasschuiven zijn Quantum-Delta (€ 147 mln), Material Independence & Circular Batteries (€ 106 mln) en AI-Ned (€ 51,9 mln).

Loon- en prijsbijstelling

Bij Voorjaarsnota 2025 is de loon- en prijsbijstellingstranche 2025 overgeheveld naar de departementale begroting. De loonbijstelling betreft de vergoeding voor de stijging van de contractloonontwikkeling en de stijging van de sociale lasten voor de overheidswerkgever. De prijsbijstelling betreft de verwerking van de stijging van de diverse prijsindexen. Een deel van de prijsbijstelling is ingezet als dekking voor generale tegenvallers. Ook de loonbijstelling op de uitgaven voor externe inhuur is niet uitgekeerd. De resterende loon- en prijsbijstellingstranche 2025 zal bij de eerst volgende begrotingsronde verdeeld worden aan de relevante loon- en prijsgevoelige onderdelen.

Subsidietaakstelling

Ter dekking van de rijksbrede problematiek wordt er vanaf 2027 een ombuiging van € 25 mln per jaar gedaan op de subsidies op de begroting van Economische Zaken.

Belangrijkste suppletoire ontvangstenmutaties 2025

Tabel 3 Belangrijkste suppletoire ontvangstenmutaties 2025 (Eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

Artikelnummer	Ontvangsten 2025	Ontvangsten 2026	Ontvangsten 2027	Ontvangsten 2028	Ontvangsten 2029	Ontvangsten 2030
Vastgestelde begroting 2025¹	498.336	492.037	236.381	241.933	437.609	–
Belangrijkste suppletoire mutaties						
TEK- ontvangsten	2	– 23.716	– 21.654	3.158	11.200	–
Ontvangsten Bar	2	– 121.000	0	0	0	0
Overige mutaties						
	56.385	1.000	–	–	–	230.081
Stand 1° suppletoire begroting 2025	410.005	471.383	239.539	253.133	437.609	230.081

1 Incl. ISB's, NvW en amendementen

Toelichting

TEK ontvangsten

Voor de Tegemoetkoming Energiekosten-regeling (TEK) is er een raming-bijstelling geweest als gevolg van de hoger dan geraamde ontvangsten in 2024. De TEK is vastgesteld in 2024 en doordat de energieprijzen lager waren dan verwacht moet een aantal ondernemers hun TEK voorschot terugbetalen. De RVO hanteert brede terugbetaal mogelijkheden, maar minder ondernemers dan verwacht hebben hier gebruik van gemaakt waardoor de meeste terugbetalingen al in 2024 hebben plaatsgevonden.

Ontvangsten BAR

De Europese Commissie heeft met instemming van Nederland besloten om de resterende Brexit Adjustment Reserve (BAR) middelen niet meer uit te betalen aan de verschillende lidstaten en elders in te zetten. Het gevolg hiervan is dat de geraamde ontvangsten van € 121 mln niet meer gerealiseerd worden. De ontvangstenraming is hierop bijgesteld.

3 Beleidsartikelen

3.1 Beleidsartikel 1 Goed functionerende economie en markten

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 4 Budgettaire gevolgen van beleid art. 1 Goed functionerende economie en markten (Eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2025 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB's (2)	Vastge- stelde begroting 2025 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1° suppletoire begroting (4)	Stand 1° suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030
Verplichtingen	469.758	0	469.758	3.499	473.257	30.383	14.395	13.963	626	322.683
Uitgaven	465.763	0	465.763	- 1.632	464.131	2.525	- 18.522	22.506	23.233	330.521
Subsidies (regelingen)	138.748	0	138.748	- 4.723	134.025	- 199	- 18.493	21.467	22.607	11.338
Cyber security	1.176		1.176	491	1.667					
Subsidiemaatregel telecom Caribisch Nederland	3.500		3.500	1.700	5.200	2.500	800			3.500
EU-cofinanciering Digital Europe	13.050		13.050	- 969	12.081					
NGF - project AiNed	36.841		36.841	- 14.775	22.066	- 2.699	- 19.293	21.467	22.607	7.838
NGF - project Nationaal Onderwijslab	9.821		9.821	5.855	15.676					
NGF - project 6G	25.759		25.759	969	26.728					
NGF - projecten Subsidie route	20.201		20.201	2.006	22.207					
Digitale veiligheid	28.400		28.400		28.400					
Opdrachten	47.097	0	47.097	- 10.001	37.096	948	- 1.170	1.646	1.646	47.852
Onderzoek&opdrachten	6.904		6.904	- 3.159	3.745	1.826	1.846	1.846	1.846	5.468
Beleidsvoorbereiding en evaluaties Veiligheid en Frequenties	4.108		4.108	540	4.648	1.780	- 230			5.068
Digital trust centre	6.936		6.936	- 1.099	5.837					7.875
Cyber security	11.609		11.609	- 3.142	8.467					12.901
ICT beleid	8.338		8.338	- 3.010	5.328	- 2.559	- 2.587			8.612
CSIRT - DSP	6.971		6.971	- 131	6.840	- 99	- 199	- 200	- 200	7.928
Nationaal Groeifonds	2.231		2.231		2.231					
Bijdrage aan agentschappen	69.372	0	69.372	10.118	79.490	- 529	- 836	- 794	- 771	65.769
Bijdrage RVO.nl	15.783		15.783	10.275	26.058	- 56	- 114	- 114	- 114	12.965
Rijksinspectie Digitale Infrastructuur (RDI)	53.589		53.589	- 157	53.432	- 473	- 722	- 680	- 657	52.804
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	205.821	0	205.821	2.675	208.496	2.305	1.977	187	- 249	200.856
Bijdrage Metrologie	12.924		12.924		12.924					12.924
Raad voor de Accreditatie	838		838	- 182	656	- 5	- 5	- 5	- 5	471
Bijdrage ACM	899		899		899					899
Bijdrage aan het CBS	191.160		191.160	2.857	194.017	2.310	1.982	192	- 244	186.562
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	4.725	0	4.725	299	5.024	0	0	0	0	4.706
Bijdrage Nederlands Normalisatie Instituut	1.468		1.468		1.468					1468
Bijdrage aan internationale organisaties	3.257		3.257	299	3.556					3.238
Ontvangsten	43.679	0	43.679	227	43.906	0	0	0	0	48.235

	Ontwerp- begroting 2025 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB's (2)	Vastge- stelde begroting 2025 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1° suppletoire begroting (4)	Stand 1° suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030
Ontvangsten ACM	162		162		162					162
Ontvangsten High Trust	41.550		41.550		41.550					44.700
Diverse ontvangsten	1.967		1.967	227	2.194					3.373

Tabel 5 Uitsplitsing verplichtingen (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2025 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB's (2)	Vastge- stelde begroting 2025 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1° suppletoire begroting (4)	Stand 1° suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030
Verplichtingen	469.758	0	469.758	3.499	473.257	30.383	14.395	13.963	626	322.683
waarvan garantieverplichtingen			0							
waarvan overige verplichtingen	469.758		469.758	3.499	473.257	30.383	14.395	13.963	626	322.683

Budgetflexibiliteit

De budgetflexibiliteit naar aanleiding van de wijzigingen uit de 1° suppletoire begroting is ongeveer 2%. Dit betekent dat 98% van het beschikbare kasbudget juridisch verplicht is. Van de 2% van de flexibele budgetten is 100% bestuurlijk gebonden. Dit betreft onder andere budgetten voor het 'Opdracht en Onderzoeksbudget Nationaal Groeifonds' en voor de subsidie-instrumenten 'Digital Europe' en 'Kennis en innovatie ICT'.

Vergeleken met de stand van de Ontwerpbegroting 2024 is het percentage juridisch verplicht gestegen van 93% naar 98%. Dit komt doordat verschillende verplichtingen zijn aangegaan sinds de start van het begrotingsjaar.

Toelichting

Verplichtingen

De verhoging van het verplichtingbudget met € 3,5 mln wordt voornamelijk veroorzaakt door de opgevraagde eindejaarsmarge van € 50,9 mln en een verplichtingenschuif van € 13,7 mln voor het NGF-project AiNed om de middelen in een realistischer ritme te zetten. Daarnaast komt de wijziging van het verplichtingenbudget door een verplichtingenschuif van € 38,7 mln naar latere jaren. Deze heeft betrekking op de bijdrage aan VSL voor de uitvoering van hun wettelijke taak in het kader van de Metrologiewet. Eerder is de verplichtingenruimte naar voren geschoven van 2026 t/m 2028 naar 2025, echter het naar voren halen van de verplichtingenruimte blijkt in de praktijk niet met de voorziene werkwijze voor een subsidiekader en jaarlijkse beschikkingen te werken. Daarom wordt dit teruggedraaid.

Uitgaven

Subsidies

NGF - project AINed

Voor het NGF-project AINed zijn alle niet bestede middelen opgelopen door vertragingen uit 2024 (€ 15,8 mln) toegevoegd aan het budget voor 2025 via de 100% eindejaarsmarge die voor alle NGF-projecten geldt. In aanvulling hierop is er door dezelfde vertraging een kasschuif doorgevoerd op basis van het nieuwe uitbetalingsritme welke rekening houdt met deze vertraging. Hiervoor is € 29,2 mln naar latere jaren geschoven.

NGF - project Nationaal Onderwijslab

Voor het NGF-project Nationaal Onderwijslab zijn alle niet bestede middelen uit 2024 (€ 5,9 mln) toegevoegd aan het budget voor 2025 via de specifieke eindejaarsmarge die voor alle NGF-projecten geldt.

Bijdrage RVO.nl

Voor de opdracht aan RVO voor het jaar 2025 heeft er een overheveling van middelen plaatsgevonden, ter hoogte van € 10,2 mln. Deze middelen bestaan uit uitvoeringskosten van onder meer het Nationaal Groeifonds, het Programmabureau Cybersecurity Dcypher en de subsidieregelingen Cyberweerbaarheid en Mijn cyberweerbare zaak.

3.2 Beleidsartikel 2 Bedrijvenbeleid: innovatie en ondernemerschap voor duurzame welvaartsgroei

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 6 Budgettaire gevolgen van beleid art. 2 Bedrijvenbeleid: innovatie en ondernemerschap voor duurzame welvaartsgroei (Eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2025 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB's (2)	Vastge- stelde begroting 2025 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1° suppletoire begroting (4)	Stand 1° suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030
Verplichtingen	2.758.165	82.292	2.840.457	411.192	3.251.649	- 6.735	6.930	- 70.504	- 63.685	2.272.680
Uitgaven	1.976.010	30.798	2.006.808	- 71.402	1.935.406	13.326	95.721	99.609	79.965	1.310.579
Subsidies (regelingen)	841.761	29.798	871.559	- 196.028	675.531	2.618	87.397	121.015	94.039	270.185
MKB-Innovatiestimulering Topsectoren (MIT)	24.124		24.124	- 17.984	6.140	- 13.286	- 12.238	- 1.262	- 7.172	36.313
Eurostars	22.558		22.558	- 1.000	21.558					21.140
Bevorderen ondernemerschap	37.319	- 600	36.719	- 19.505	17.214	19.426	1.208	97	- 94	15.829
Cofinanciering EFRO	32.077		32.077		32.077	5.002				24.077
Bijdrage aan ROM's	11.623		11.623	924	12.547	1.658	2.112	3.091	1.507	10.880
Verduurzaming industrie	0		0		0					- 5.000
Startup beleid	4.214		4.214		4.214					
Invest-NI	12.231		12.231		12.231	- 1.544	- 2.223	- 1.778	- 3.444	6.419
Tegemoetkoming vaste lasten	30.000		30.000	- 4.357	25.643					
Europees Defensie Fonds cofinanciering	1.200		1.200		1.200					
Tegemoetkoming vaste lasten Startersregeling	500		500		500					
Herstructurering winkelgebieden	14.888		14.888	- 1.235	13.653					
R&D mobiliteitssectoren	27.900		27.900		27.900					
SEG	0		0	2.474	2.474					
NGF - project Health-RI	11.000		11.000	317	11.317					
NGF - project RegMed XB	5.751		5.751	2.097	7.848					
NGF - project QuantumDeltaNL	151.714		151.714	- 75.763	75.951	- 50.000	- 15.000	25.000	60.000	62.000
NGF - project Oncode-PACT	40.875		40.875	5.959	46.834	5.855	5.854			
NGF - project NXTGEN HIGH TECH	58.705		58.705		58.705					
NGF - project PhotonDelta	53.261		53.261	4.252	57.513	- 19.584	1.017	5.439	4.754	59.878
NGF - project Opschaling PPS beroepsonderwijs	35.089		35.089	3.973	39.062	2.976	36.458	36.820	6.043	5.673
NGF - project Biobased Circular	0		0	4.271	4.271	- 6.436	10.500			
NGF - project Material Independence & Circular Batteries	70.868		70.868	- 37.043	33.825	10.198	22.603	36.927	16.858	8.776
Tegemoetkoming Energiekosten	5.387		5.387	- 1.107	4.280					
IPCEI Cloudinfrastructuur en services	14.252		14.252	- 235	14.017				1.538	
IPCEI Micro elektronica	20.811		20.811	- 533	20.278				2.784	
Aanvullende tegemoetkoming evenementen	0		0	41	41					
EuroHPC	13.000		13.000		13.000					7.645
EuroQCI	15.177		15.177	- 7.500	7.677	2.500	2.500	2.500		
Oredits duurzaamheid	4.000		4.000		4.000					
Actieplan Groene en Digitale Banen	5.000		5.000		5.000					
Brexit Adjustment Reserve	81.136		81.136	- 81.136	0					
Ruimte voor economie / bedrijventerreinen	9.770		9.770	- 500	9.270	- 16				

	Ontwerp- begroting 2025 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB's (2)	Vastge- stelde begroting 2025 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1° suppletoire begroting (4)	Stand 1° suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030
Maritieme Maakindustrie	18.000		18.000	- 15.550	2.450	4.585	3.540	3.540	2.823	5.726
PEGA: Ruimte voor economie	0		0	35.240	35.240	27.540	27.540	10.057	9.000	
Nationaal versterkingsplan microchip- talent	0	30.398	30.398	11.211	41.609	14.107	3.650	651	651	651
Overig	9.331		9.331	- 3.339	5.992	- 363	- 124	- 67	- 1.209	10.178
Garanties	75.965	1.000	76.965	- 361	76.604	- 361	- 361	0	0	56.345
BMKB	40.248		40.248	- 361	39.887	- 361	- 361			35.628
Groeifaciliteit	8.972		8.972		8.972					8.972
Garantie Ondernemersfinanciering	11.745		11.745		11.745					11.745
Garantie Ondernemersfinanciering Corona	15.000		15.000		15.000					
Maatwerkgaranties	0	1.000	1.000		1.000					
Opdrachten	9.939	0	9.939	176	10.115	- 18	- 25	- 144	- 59	9.644
Onderzoek en opdrachten	6.039		6.039	1.218	7.257	- 218	- 225	- 344	- 259	5.530
Caribisch Nederland	799		799	- 475	324	200	200	200	200	999
Regeldruk	2.336		2.336	- 46	2.290					2.450
Budget Samenwerking regio	765		765	- 521	244					665
Bijdrage aan agentschappen	112.647	0	112.647	38.367	151.014	- 84	- 453	- 397	- 356	105.751
Bijdrage RVO.nl	111.868		111.868	38.367	150.235	- 80	- 446	- 390	- 349	104.994
Rijksinspectie Digitale Infrastructuur (RDI)	779		779		779	- 4	- 7	- 7	- 7	757
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	428.546	0	428.546	55.952	484.498	2.414	- 1.223	- 4.334	- 4.728	365.735
Bijdrage aan TNO	237.764		237.764	51.340	289.104	4.786	1.723	- 1.428	- 1.914	196.766
Kamer van Koophandel	160.148		160.148	4.612	164.760	- 705	- 1.462	- 1.436	- 1.336	141.292
Bijdrage aan NWO-TTW	30.634		30.634		30.634	- 1.667	- 1.484	- 1.470	- 1.478	27.677
Bijdrage aan medeoverheden	19.010	0	19.010	11.952	30.962	9.860	8.964	0	0	0
MKB Innovatiestimulering Topsectoren (MIT)	19.010		19.010	11.952	30.962	9.860	8.964			
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	488.142	0	488.142	- 11.460	476.682	- 1.103	1.422	- 16.531	- 8.931	502.919
Internationaal Innoveren	52.752		52.752	2.250	55.002	1.260	4.010	- 7.742	- 5.470	64.974
PPS toeslag	189.311		189.311	- 3.058	186.253	1.177	2.200	2.200	2.200	189.361
TO2 (excl. TNO)	70.724		70.724	449	71.173	250	250	250	0	62.027
Topsectoren overig	18.198		18.198	59	18.257	3.857	4.103	- 2.668	1.520	15.968
Ruimtevaart (ESA)	85.403		85.403	- 160	85.243					82.139
Bijdrage NBTC	10.285		10.285	600	10.885			- 250	- 350	9.208
Overige bijdragen aan organisaties	6.192		6.192	- 43	6.149	201	- 57	- 100	- 100	6.242
Economische ontwikkeling en technologie	6.657		6.657	- 6.657	0	- 3.229	- 5.320	- 4.931	- 6.044	3.331
EU-cofinanciering JTF	16.331		16.331		16.331					156
Faciliteiten toegepast onderzoek TO2 en RKI	24.000		24.000	- 4.900	19.100	- 4.619	- 3.764	- 3.290	- 687	69.513
NGF - projectNXTGEN Ruimtevaart	8.289		8.289		8.289					
Storting begrotingsreserve	0	0	0	30.000	30.000	0	0	0	0	0
Storting reserve maatwerk garantie	0		0	30.000	30.000					

	Ontwerp- begroting 2025 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB's (2)	Vastge- stelde begroting 2025 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1° suppletoire begroting (4)	Stand 1° suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030
Ontvangsten	390.119	1.000	391.119	- 118.516	272.603	- 21.654	3.158	11.200	0	117.489
Luchtvaartkredietfaciliteit			0		0					
Rijksoctrooiwet	47.066		47.066	2.200	49.266					47.666
Eurostars	4.250		4.250		4.250					4.000
F-35	10.576		10.576		10.576					10.576
Diverse ontvangsten	1.244		1.244		1.244					1.247
Bedrijfssteun	40.367		40.367		40.367					
Tegemoetkoming vaste lasten	76.700		76.700		76.700					
BMKB	33.000		33.000		33.000					33.000
Groeifaciliteit	8.000		8.000		8.000					8.000
Garantie Ondernemingsfinanciering	13.000		13.000		13.000					13.000
Onttrekking reserve GO	0		0	24.000	24.000					
Tegemoetkoming Energiekosten	34.916		34.916	- 23.716	11.200	- 21.654	3.158	11.200		
Maatwerkgarantie	0	1.000	1.000		1.000					
Brexit Adjustment Reserve	121.000		121.000	- 121.000	0					

Tabel 7 Uitsplitsing verplichtingen (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2025 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB's (2)	Vastge- stelde begroting 2025 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1° suppletoire begroting (4)	Stand 1° suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030
Verplichtingen	2.758.165	82.292	2.840.457	411.192	3.251.649	- 6.735	6.930	- 70.504	- 63.685	2.272.680
waarvan garantieverplichtingen	1.250.000		1.250.000	- 38.100	1.211.900	- 61.100	- 61.100	- 91.100	- 91.100	1.165.000
waarvan overige verplichtingen	1.508.165	82.292	1.590.457	449.292	2.039.749	54.365	68.030	20.596	27.415	1.107.680

Budgetflexibiliteit

De budgetflexibiliteit naar aanleiding van de wijzigingen uit de 1° suppletoire begroting is ongeveer 11%. Dit betekent dat 89% van het beschikbare kasbudget juridisch verplicht is. Van de 11% van de flexibele budgetten is 10% bestuurlijk gebonden. Dit betreft onder andere budgetten voor NGF-projecten. De resterende 1% is beleidsmatig gereserveerd.

Vergeleken met de stand uit de Ontwerpbegroting 2024 is het percentage juridisch verplicht gestegen van 86% naar 89%. Dit komt onder andere doordat nu verplichtingen aan zijn gegaan sinds de start van het begrotingsjaar. Hierdoor is ook het percentage van bestuurlijk gebonden budgetten gedaald van 12% bij de Ontwerpbegroting naar 10% bij de eerste suppletoire begroting. Het percentage voor de beleidsmatig gereserveerde budgetten is gedaald van 2% naar 1% gedaald ten opzichte van de Ontwerpbegroting 2025.

Toelichting

Verplichtingen

Bij de eerste suppletoire begroting is het verplichtingenbudget in 2025 opgehoogd met € 412,3 mln. Dit is het saldo van met name de volgende mutaties:

- Voor vijf NGF-projecten op de EZ begroting is het verplichtingenbudget bij de eerste suppletoire begroting opgehoogd met in totaal € 269,3 mln. Dit betreft voor de projecten Material Independence & Circular Batteries (€ 140,3 mln), QuantumDelta (€ 34,6 mln), NXTGEN HIGH TECH (€ 24 mln), en PPS opschaling (€ 16,4 mln) het opboeken van de Eindejaarsmarge over middelen die in 2024 niet besteed zijn. Hiernaast is er voor het NGF-project PhotonDelta € 53,8 mln aan verplichtingenbudget toegevoegd aan de begroting als gevolg van het omzetten van een deel van de voorwaardelijke toekenning voor het PIXEurope project.
- Voor de resterende middelen van de Brexit Adjustment Reserve (BAR) zullen de middelen niet meer uitgegeven worden. De BAR-regeling is inmiddels gesloten en Nederland heeft de BAR declaratie ingediend bij de Europese Commissie. Deze middelen á € 81,1 mln zijn daarom afgeboekt.
- Voor de Groeifaciliteit is het verplichtingenbudget grotendeels afgeboekt. Naar aanleiding van het IBO-bedrijfsfinanciering is besloten de Groeifaciliteit te stoppen. De niet meer benodigde garantieruimte is daarom afgeboekt á € 55 mln per jaar.
- Voor de Faciliteiten Toegepast Onderzoek (FTO) is € 46,6 mln aan verplichtingenbudget toegevoegd voor het begrotingsjaar 2025. Door vertraging in de uitvoering van de deelvoorstellen DigiLab en Duurzaamheid zijn deze verplichtingen eind 2024 niet meer aangegaan. De kasmiddelen zijn nog beschikbaar op de begroting en de beschikkingen zullen in 2025 worden afgegeven zodat de middelen kunnen worden uitbetaald aan de deelnemende TO2-instellingen en RKI's.
- Het verplichtingenbudget voor Ruimtevaart (ESA) is met € 45,6 mln opgehoogd in begrotingsjaar 2025. Door een fout in de extrapolatie de afgelopen jaren was het verplichtingenbudget niet juist op de begroting terecht gekomen. Deze fout is bij de 1e suppletoire begroting 2025 gecorrigeerd door het verplichtingenbudget weer gelijk te stellen aan het beschikbare kasbudget op de EZ-begroting voor de komende jaren. Hiermee is voor de aankomende Ministeriële Conferentie (MC) eind 2025 ongeveer € 225 mln beschikbaar voor de inschrijving op de optionele ESA-programma's.
- Als eigenaar en stelselverantwoordelijke voor de Toegepaste Onderzoeksinstellingen verstrekt EZ de Rijksbijdrage aan TNO. Bij de eerste suppletoire begroting is het verplichtingenbudget voor de Rijksbijdrage aan TNO met € 41 mln opgehoogd. De voornaamste ophoging komt door het overhevelen van het budget van het Ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG). Door de splitsing van het voormalige Ministerie van Economische Zaken en Klimaat dient de bijdrage vanuit KGG via de begroting van EZ beschikbaar te worden gesteld aan TNO. Voor begrotingsjaar 2025 is er in totaal € 31,1 mln overgeheveld vanuit KGG voor de bestaande opdracht vanuit KGG aan TNO. Hiernaast zijn er voor 2025 ook een aantal aanvullende opdrachten vanuit andere departementen (o.a. IenW, VWS, en EZ) beschikbaar gesteld voor TNO bij de eerste suppletoire begroting.
- Voor de uitvoering van de verschillende regelingen van EZ is het verplichtingenbudget voor het uitvoeringskosten instrument Bijdrage aan RVO opgehoogd met € 40,1 mln.

- Voor het instrument «Topsectoren overig», een verzamelinstrument voor verschillende kleinere bijdragen aan (internationale-)organisaties, is via interne herschikkingen op de EZ-begroting het verplichtingenbudget met € 33,9 mln opgehoogd in 2025. Dit onder andere door een verplichtingenschuif op middelen die beschikbaar zijn gesteld voor het PIXEurope project. Dit verplichtingenbudget is uit latere jaren op de begroting naar begrotingsjaar 2025 gehaald.
- Voor de Mkb-Innovatiestimulering Topsectoren (MIT) is het verplichtingenbudget op het subsidieinstrument naar beneden bijgesteld met € 35,4 mln in begrotingsjaar 2025. Dit o.a. als gevolg van het overhevelen van de middelen voor het decentrale deel dat wordt uitgevoerd door de Provincies middels een specifieke uitkering (SPUK). De uitbetaling van deze SPUK gebeurt vanaf het instrument MKB-Innovatiestimulering Topsectoren (MIT) onder de categorie «Bijdragen aan medeoverheden». Voor dit instrument wordt het verplichtingenbudget met € 29,9 mln opgehoogd.
- Vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is cumulatief € 108,8 mln overgeheveld als onderdeel van PEGA: Ruimte voor Economie. Deze middelen zijn bestemd voor strategische (internationale) acquisitie dat kan worden ingezet in samenspraak tussen de Provincie Groningen het het Ministerie van Economische Zaken als onderdeel van de Economische Agenda van Nij Begun. Hierdoor wordt het verplichtingenbudget voor dit instrument met € 35,7 mln opgehoogd.
- Als onderdeel van het project Beethoven is er cumulatief € 31,1 mln toegevoegd aan artikel 2 vanaf de Aanvullende Post bij het Ministerie van Financiën voor het project-onderdeel LevenLangOntwikkelen. Hiervoor is in begrotingsjaar 2025 het verplichtingenbudget met € 26,1 mln opgehoogd voor het Nationaal Versterkingsplan Microchip-talent.
- Er is garantieruimte in de vorm van verplichtingenbudget opgevraagd voor een 50% garantie op een lening van de EIB aan Qredits. Hiermee wordt Qredits voorzien van nieuw kapitaal ter ondersteuning van de reguliere werkzaamheden á € 23 mln.

Uitgaven

Subsidies

MKB-Innovatiestimulering Topsectoren (MIT)

De MIT-regeling kent een centraal, en een decentraal deel. Het decentrale deel wordt uitgevoerd door de provincies. Het Rijk hevelt hiervoor middelen over aan de provincies middels een specifieke uitkering (SPUK). De uitbetaling van deze SPUK gebeurt vanaf het instrument MKB-Innovatiestimulering Topsectoren (MIT) onder de categorie «Bijdragen aan medeoverheden». Hiertoe is het subsidieinstrument voor de MIT naar beneden bijgesteld en het mede-overheden instrument opgehoogd. In begrotingsjaar 2025 betreft dit € 17,9 mln.

Bevorderen ondernemerschap

Voor het instrument Bevorderen Ondernemerschap is het uitgavenbudget in 2025 met € 19,5 mln naar beneden bijgesteld als gevolg van een interne herschikking van de budgetten, voornamelijk als gevolg van het overhevelen van middelen naar het uitvoeringskosteninstrument voor RVO. Hiernaast is het budget in begrotingsjaar 2025 opgehoogd met per saldo € 19,4 mln. Onderdeel hiervan is het beschikbaar stellen van middelen uit de Beschermingsvoorziening Economische Veiligheid (BEV) vanaf artikel 3 van de EZ-begroting voor de opgaven rondom Maatschappelijke Weerbaarheid

waar het Ministerie van Economische Zaken verantwoordelijk is. Dit betreft onder andere Economische Veiligheid en Kritieke Grondstoffen, waarmee zorg wordt gedragen voor de bescherming van kwetsbaarheden en het toerusten van en samenwerking met het bedrijfsleven rondom deze onderwerpen.

NGF - project QuantumDeltaNL

Voor het NGF-project QuantumDeltaNL worden de middelen voor fase 3 van het project welke bij de Ontwerpbegroting 2025 zijn toegevoegd aan de begroting in een realistisch ritme gezet. Hiervoor wordt € 82 mln uit begrotingsjaar 2025, € 50 mln uit begrotingsjaar 2026, en € 15 mln uit begrotingsjaar 2027 naar latere jaren op de begroting geschoven. Hiernaast is tegelijkertijd € 6,2 mln opgeboekt via de 100% eindejaarsmarge die voor NGF-projecten geldt. Deze middelen zijn in 2024 niet tot besteding gekomen en zijn daarom weer toegevoegd aan het budget voor 2025 om alsnog voor dezelfde doeleinden te worden besteed binnen QuantumDelta. In totaal wordt met deze twee mutaties het budget voor QuantumDeltaNL in 2025 met € 75,7 mln naar beneden bijgesteld.

NGF project NXTGEN HIGH TECH

Voor het NGF-project NXTGEN HIGH TECH worden de resterende middelen voor het project in een realistisch ritme gezet door middel van een kasschuif. Hiervoor wordt € 51,5 mln uit begrotingsjaar 2025 en € 19,6 mln uit begrotingsjaar 2026 naar latere jaren in de begroting geschoven. Op basis van de huidige uitvoeringsinformatie van RVO is een ander uitbetalingsritme benodigd voor de komende jaren als gevolg van vertraging in de uitvoering van sommige deel-projecten waardoor vorig begrotingsjaar niet alle geplande bijdragen zijn uitgekeerd. Als gevolg hiervan is er € 55,7 mln opgeboekt via de 100% eindejaarsmarge die voor NGF-projecten geldt. Deze middelen zijn in 2024 niet tot besteding gekomen en zijn daarom weer toegevoegd aan het budget voor 2025 om alsnog voor dezelfde doeleinden te worden besteed binnen NXTGEN HIGH TECH. In totaal wordt het budget voor NXTGEN HIGH TECH in 2025 per saldo met € 4,2 mln naar boven bijgesteld.

NGF-project PhotonDelta

Voor het NGF-project PhotonDelta is bij de 1e suppletoire begroting € 53,8 mln voor het PIXEurope project, welke eind 2024 definitief zijn toegekend door de Adviescommissie, toegevoegd aan de EZ-begroting. Deze middelen zullen worden ingezet voor de Nederlandse deelname aan PIXEurope, een Europees consortium dat een proefproductielijn voor geïntegreerde fotonica opzet. Hiernaast is er een kasschuif doorgevoerd om de middelen in een realistisch ritme te zetten. Voor het begrotingsjaar 2025 is € 39,6 mln en € 7,8 mln in begrotingsjaar 2026 naar latere jaren op de begroting geschoven. Verder is er € 38,1 mln opgeboekt via de 100% eindejaarsmarge die voor NGF-projecten geldt. Deze middelen zijn in 2024 niet tot besteding gekomen en zijn daarom weer toegevoegd aan het budget voor 2025 om alsnog voor dezelfde doeleinden te worden besteed binnen PhotonDelta. In totaal wordt het budget per saldo in begrotingsjaar 2025 met € 3,9 mln naar boven bijgesteld.

NGF - project Material Independence & Circular Batteries

Voor het NGF project Material Independence & Circular Batteries zijn niet alle middelen die in 2024 begroot waren verplicht en besteed. Deze middelen zijn opnieuw toegevoegd aan de begroting van 2025. Dit NGF-project richt zich op het versterken van de positie van de Nederlandse maakindustrie in de mondiale batterijketen, waarbij duurzaamheid en

circulariteit centraal staan. Tevens is een kasschuif doorgevoerd om met name de kasuitgaven in een realitischer bestedingsritme te zetten. Als gevolg van de definitieve vormgeving van de regeling is er een ander uitbetalingsritme benodigd dan initieel geraamd. Om dit te reflecteren in de kasraming is er in totaal € 91 mln doorgeschoven naar latere jaren in de begroting.

Brexit Adjustment Reserve

Het resterende budget voor de Brexit Adjustment Reserve (BAR) zal niet meer uitgegeven worden. De BAR-regeling is inmiddels gesloten en Nederland heeft de BAR declaratie ingediend bij de Europese Commissie. Deze middelen á € 81,1 mln zijn daarom afgeboekt.

Maritieme Maakindustrie

Voor de Innovatieregeling vanuit het Rijksregiebureau Maritieme Maakindustrie is de eerste openstelling eind januari gesloten. Vervolgens wordt het resterende deel in de markt gezet, waarbij de verwachting is dat dit deel in 2026 wordt verplicht. Hiervoor is een kas- en verplichtingschuif verwerkt. In het nieuwe kasritme worden de projecten vervolgens uitbetaald. Als gevolg hiervan is het budget met € 15,6 mln verlaagd in 2025 en verschoven naar latere jaren op de begroting.

Nationaal Versterkingsplan Microchip-talent

Als onderdeel van het project Beethoven is er cumulatief € 31,1 mln toegevoegd aan artikel 2 vanaf de Aanvullende Post bij het Ministerie van Financiën voor het project-onderdeel LevenLangOntwikkelen. Hiervoor is in begrotingsjaar 2025 het budget met € 11,2 mln opgehoogd voor het Nationaal Versterkingsplan Microchip-talent.

PEGA: Ruimte voor economie

Vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is cumulatief € 101,6 mln overgeheveld als onderdeel van PEGA: Ruimte voor Economie. Deze middelen zijn bestemd voor ondersteuning bij de Economische Agenda Groningen onder de noemer Economische Bedrijvigheid. Het budget is bedoeld voor strategische acquisitie, met als doel: het aantrekken van nieuwe (internationale) bedrijvigheid met strategische, toegevoegde waarde voor de regio. Verder is een deel van het budget bestemd voor de Noordelijke Ontwikkelmaatschappij (NOM) en de Economic Board Groningen (EBG). Tot slot wordt het budget gebruikt voor het ondersteunen van de uitvoeringskracht vanuit het Ministerie van Economische Zaken bij projecten, innovatie en opschaling, het benutten van bestaande regelingen, en in aanmerking komen voor nationale en Europese financiering

Bijdrage aan agentschappen

Bijdrage RVO.nl

Voor de uitvoering van de verschillende regelingen van EZ is het budget voor het uitvoeringskosten instrument Bijdrage aan RVO opgehoogd met € 40,1 mln.

Bijdrage aan ZBO's/RWT's

Bijdrage aan TNO

Als eigenaar en stelselverantwoordelijke voor de Toegepaste Onderzoeksinstellingen verstrekt EZ de Rijksbijdrage aan TNO. Bij de eerste suppletoire begroting is het budget voor de Rijksbijdrage met € 51,3 mln opgehoogd.

De voornaamste ophoging komt door het overhevelen van het budget van het Ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG). Door de splitsing van het voormalige Ministerie van Economische Zaken en Klimaat dient de bijdrage vanuit KGG via de begroting van EZ beschikbaar te worden gesteld aan TNO. Voor begrotingsjaar 2025 is er in totaal € 31,1 mln overgeheveld vanuit KGG voor de bestaande opdracht vanuit KGG aan TNO. Hiernaast zijn er voor 2025 ook een aantal aanvullende opdrachten vanuit andere departementen (o.a. IenW, VWS, en EZ) beschikbaar gesteld voor TNO bij de eerste suppletoire begroting. Meerjarig is er een kleine daling in het budget voor TNO door de doorwerking van de additionele taakstelling als gevolg van het terugdraaien van een aantal bezuinigingen op de OCW begroting eind 2024. Deze additionele taakstelling is voor EZ gedeeltelijk ingevuld met een efficiency-korting op de taakorganisaties, waaronder TNO.

Bijdrage aan medeoverheden

MKB-innovatiestimulering Topsectoren (MIT)

De MIT-regeling kent een centraal, en een decentraal deel. Het decentrale deel wordt uitgevoerd door de provincies. Het Rijk hevelt hiervoor middelen over aan de provincies middels een specifieke uitkering (SPUK). De uitbetaling van deze SPUK gebeurt vanaf het instrument MKB-Innovatiestimulering Topsectoren (MIT) onder de categorie «Bijdragen aan medeoverheden». Hiertoe is het subsidieinstrument voor de MIT naar beneden bijgesteld en het mede-overheden instrument opgehoogd. In begrotingsjaar 2025 betreft dit € 11,9 mln.

Storting begrotingsreservers

Storting Reserve Maatwerkgarantie

Dit betreft een storting van € 30 mln in een nieuwe begrotingsreserve. Voor een maatwerkgarantie wordt een risicovoorziening ingericht welke wordt gevuld met een storting van het Ministerie van Defensie en het Ministerie van Economische Zaken.

Ontvangsten

Onttrekking reserve GO

Uit de risicovoorziening voor de GO wordt € 24 mln onttrokken. De risicovoorziening is de reserve voor de garantieregeling GO. Wanneer er meer schade betalingen moeten worden gerealiseerd dan begroot, voorziet de reserve in dekking.

Tegemoetkoming Energiekosten

Voor de Tegemoetkoming Energiekosten-regeling (TEK) is er een raming-bijstelling geweest als gevolg van de hoger dan geraamde ontvangsten in 2024. De TEK is vastgesteld in 2024 en doordat de energieprijzen lager waren dan verwacht moet een aantal ondernemers hun TEK voorschot terugbetalen. De RVO hanteert brede terugbetaal mogelijkheden, maar minder ondernemers dan verwacht hebben hier gebruik van gemaakt waardoor de meeste terugbetalingen al in 2024 hebben plaatsgevonden.

Brexit Adjustment Reserve

De Europese Commissie heeft met instemming van Nederland besloten om de resterende Brexit Adjustment Reserve (BAR) middelen niet meer uit te betalen aan de verschillende lidstaten en elders in te zetten. Het gevolg hiervan is dat de geraamde ontvangsten van € 121 mln niet meer gerealiseerd worden. De ontvangstenraming is hierop bijgesteld.

Toelichting op de begrotingsreserves

De begrotingsreserves zijn bedoeld om inkomsten uit premies en uitgaven voor schades, die over de jaren kunnen fluctueren, te verevenen. De reserve dient als buffer voor uitgaven door EZ in geval bedrijven niet aan hun terugbetalingsverplichtingen kunnen voldoen inzake leningen bij financieringsinstellingen waarop EZ een borgstelling heeft afgegeven.

Er zijn begrotingsreserves voor de Borgstelling mkb-kredieten (BMKB, inclusief BMKB-C), de BMKB groen, de Garantie Ondernemings-financiering (GO, inclusief de GO-C), garantiestelling Maritiem, de Groeifaciliteit (GF), de Garantie MKB-financiering en Klein Krediet Corona (KKC). De GO, GF, KKC en Garanties MKB-financiering betreffen kostendekkende garanties, waarvan de te realiseren premieontvangsten naar verwachting toereikend zijn voor het afdekken van eventuele verliesdeclaraties. Ultimo 2025 wordt op basis van de gerealiseerde ontvangsten en uitgaven vastgesteld of een onttrekking of storting dient plaats te vinden.

Tabel 8 Begrotingsreserve Borgstelling MKB-kredieten (BMKB) (bedragen x € 1 mln)

Stand 1/1/2025	241,0
+ Geraamde storting	
– Geraamde onttrekking	
Stand (raming) per 31/12/2025	241,0

De begrotingsreserve van de BMKB bestaat uit een begrotingsreserve voor de reguliere BMKB en de BMKB-C. Vooralsnog is geen storting in de reserve BMKB geraamd. Aan het eind van 2025 zal op basis van de gerealiseerde ontvangsten en de schadedeclaraties de storting of onttrekking aan de reserve BMKB worden vastgesteld.

Tabel 9 Begrotingsreserve Borgstelling MKB-kredieten groen (BMKB groen) (bedragen x € 1 mln)

Stand 1/1/2025	13,1
+ Geraamde storting	
– Geraamde onttrekking	
Stand (raming) per 31/12/2025	13,1

De begrotingsreserve van de BMKB groen is in 2022 aangemaakt als aparte reserve voor het groene luik onder de BMKB. Vooralsnog is geen storting in de reserve BMKB groen geraamd. Aan het eind van 2025 zal op basis van de gerealiseerde ontvangsten en de schadedeclaraties de storting of onttrekking aan de reserve BMKB groen worden vastgesteld.

Tabel 10 Begrotingsreserve Garantie Ondernemingsfinanciering (GO) (bedragen x € 1 mln)

Stand 1/1/2025	230,0
+ Geraamde storting	
– Geraamde onttrekking	– 24,0
Stand (raming) per 31/12/2025	206,0

De begrotingsreserve van de GO bestaat uit een begrotingsreserve voor de reguliere GO en de GO-C. De regeling is gesloten voor nieuwe aanvragen en de openstaande garanties zijn afgenomen. De GO-regeling wordt voor 1 jaar verlengd met een verlaagde openstelling. Er wordt een onttrekking

van de GO-reserve voorzien van € 24 mln. Aan het eind van 2025 zal op basis van de gerealiseerde ontvangsten en de schadedeclaraties de storting of onttrekking aan de reserve GO worden vastgesteld.

Tabel 11 Begrotingsreserve maatwerk garantie (bedragen x € 1 mln)

Stand 1/1/2025	
+ Geraamde storting	30,0
– Geraamde onttrekking	
Stand (raming) per 31/12/2025	30,0

Voor de begrotingsreserve maatwerk garantie wordt een nieuwe begrotingsreserve aangelegd. Hierin wordt in totaal € 30 mln gestort in 2025. Aan het eind van 2025 zal op basis van de gerealiseerde ontvangsten en de schadedeclaraties de storting of onttrekking aan de reserve worden vastgesteld.

Tabel 12 Begrotingsreserve Groeifaciliteit (bedragen x € 1 mln)

Stand 1/1/2025	58,6
+ Geraamde storting	
– Geraamde onttrekking	
Stand (raming) per 31/12/2025	58,6

Vooralsnog is geen storting in de reserve Groeifaciliteit geraamd. Aan het eind van 2025 zal op basis van de gerealiseerde ontvangsten en de schadedeclaraties de storting of onttrekking aan de reserve Groeifaciliteit worden vastgesteld.

Tabel 13 Begrotingsreserve Garantie MKB-financiering (bedragen x € 1 mln)

Stand 1/1/2025	22,9
+ Geraamde storting	
– Geraamde onttrekking	
Stand (raming) per 31/12/2025	22,9

Vooralsnog is geen storting in de reserve Garantie MKB-financiering geraamd. Aan het eind van 2025 zal op basis van de gerealiseerde ontvangsten en de schadedeclaraties de storting of onttrekking aan de reserve Garantie MKB-financiering worden vastgesteld.

Tabel 14 Begrotingsreserve Klein Krediet Corona (bedragen x € 1 mln)

Stand 1/1/2025	14,0
+ Geraamde storting	
– Geraamde onttrekking	
Stand (raming) per 31/12/2025	14,0

Vooralsnog is geen storting in de reserve Klein Krediet Corona (KKC) geraamd. Aan het eind van 2025 zal op basis van de gerealiseerde ontvangsten en de schadedeclaraties de storting of onttrekking aan de reserve KKC worden vastgesteld.

3.3 Beleidsartikel 3 Toekomstfonds

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 15 Budgettaire gevolgen van beleid art. 3 Toekomstfonds (Eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2025 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB's (2)	Vastge- stelde begroting 2025 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1° suppletoire begroting (4)	Stand 1° suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030
Verplichtingen	270.486	0	270.486	99.742	370.228	- 22.424	- 2.061	- 605	- 2.035	161.982
Uitgaven	293.096	0	293.096	82.279	375.375	- 37.741	- 1.756	6.401	25.747	182.630
Subsidies (regelingen)	3.650	0	3.650	1.410	5.060	- 829	- 1.702	- 634	- 634	1.620
Thematisch Technology Transfer	3.650		3.650	1.410	5.060	- 829	- 1.702	- 634	- 634	1.620
Leningen	279.942	0	279.942	80.869	360.811	- 36.864	41	7.130	26.476	171.553
Startups / MKB financiering										
<i>Volledig revolverend</i>										
Fund to Fund	11.905		11.905	- 11.905	0				11.905	
ROM's	2.457		2.457		2.457					
Dutch Future Fund	2.000		2.000		2.000					
Deep Tech Fund	50.000		50.000		50.000					
Fonds Alternatieve Financiering	10.000		10.000		10.000					
Economische Veiligheid Fonds	25.000		25.000	- 2.265	22.735	- 23.363				
Secfund	0		0	75.000	75.000					
European Tech Champions Initiative (ETCI)	25.000		25.000	10.000	35.000					
<i>Deels revolverend</i>										
Innovatiekrediet	50.000		50.000	19.885	69.885	- 8.000	- 2.000	- 1.000	- 2.000	61.189
Risicokapitaal SEED	53.920		53.920	- 4.184	49.736	899	5.586	11.450	14.952	46.916
Vroege fase / informal investors	35.443		35.443	- 3.581	31.862	- 5.063	- 751	- 1.200	- 135	22.150
Start ups / MKB	0		0		0					22.087
<i>Met vermogensbehoud</i>										
Onco research	5.500		5.500	- 1.375	4.125	- 1.505	- 1.605	- 2.455	170	5.759
Thematische Technology Transfer	5.500		5.500	740	6.240	850	- 450	1.936	515	8.302
RegMed XB	3.217		3.217	- 1.446	1.771	- 682	- 739	- 1.601	1.069	5.150
Bijdrage aan agentschappen	9.504	0	9.504	0	9.504	- 48	- 95	- 95	- 95	9.457
Bijdrage RVO.nl	9.504		9.504		9.504	- 48	- 95	- 95	- 95	9.457
Ontvangsten	40.692	0	40.692	10.000	50.692	- 1.000	- 2.000	- 2.000	- 2.000	39.511
ROM's	5.504		5.504		5.504					
Investerings in fundamenteel en toegepast onderzoek	777		777		777					551
Thematische Technology Transfer					0					2.960
Smart Industry	411		411		411					
Innovatiekredieten	21.000		21.000	10.000	31.000	- 1.000	- 2.000	- 2.000	- 2.000	23.000
SEED	13.000		13.000		13.000					13.000

Tabel 16 Uitsplitsing verplichtingen (bedragen x € 1.000)

Budgettaire gevolgen van beleid art. 3 ... (bedragen x € 1.000)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB's (2)		Vastge- stelde Mutaties 1° begroting 2025 (3) = (1) + (2)		Stand 1° suppletoire begroting (5) = (3) + (4)		Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030
	Ontwerp- begroting 2025 (1)										
Verplichtingen	270.486		270.486	99.742	370.228	- 22.424	- 2.061	- 605	- 2.035	161.982	
waarvan garantieverplichtingen											
waarvan overige verplichtingen	270.486		270.486	99.742	370.228	- 22.424	- 2.061	- 605	- 2.035	161.982	

Budgetflexibiliteit

De budgetflexibiliteit naar aanleiding van de wijzigingen uit de 1° suppletoire begroting is ongeveer 37%. Dit betekent dat 63% van het beschikbare kasbudget juridisch verplicht is. Van de 37% van de flexibele budgetten is 24% bestuurlijk gebonden. De resterende 13% is beleidsmatig gereserveerd.

Vergeleken met de stand uit de Ontwerpbegroting 2024 is het percentage juridisch verplicht gedaald van 84% naar 63%. Dit komt onder andere door de ophoging van het budget voor het SecFund van € 75 mln. Hierdoor is ook het percentage van bestuurlijk gebonden budgetten gestegen van 6% bij de Ontwerpbegroting naar 24% bij de eerste suppletoire begroting. Het percentage voor de beleidsmatig gereserveerde budgetten is van 10% naar € 13% gestegen ten opzichte van de Ontwerpbegroting 2025.

Toelichting

Verplichtingen

Bij de eerste suppletoire begroting is het verplichtingenbudget in 2025 voor artikel 3 opgehoogd met € 99,7 mln. Dit is het saldo van met name de volgende mutaties:

- Voor het SecFund dat eind 2024 is opgericht bij de Brabantse Ontwikkelings Maatschappij (BOM) is € 75 mln aan verplichtingenbudget ovegeheveld vanaf de begroting van het Ministerie van Defensie naar het Toekomstfonds. Hiermee komt het totale fondsbedrag op € 100 mln waarmee de komende jaren startups en MKB'ers te ondersteunen en zo te kmen tot succesvolle ontwikkeling van producten die zowel door Defensie als de civiele markt afgenomen kunnen worden.
- Voor het Innovatiekrediet is het verplichtingenbudget met € 16,8 mln opgehoogd in begrotingsjaar 2025. Dit betreft onder andere een desaldering op de ontvangsten voor de komende jaren. Per saldo tot en met 2030 betreft het een ophoging van het verplichtingenbudget van € 1 mln, waarvan een ophoging van € 10 mln in 2025 en een neerwaartse bijstelling van cumulatief € 9 mln in de jaren 2026 tot en met 2030. Hiernaast is er € 6,9 mln aan verplichtingenbudget opgeboekt via een specifieke eindejaarsmarge naar aanleiding van nieuwe afspraken rondom het vervallen van de 100% eindejaarsmarge op het Toekomstfonds. Voor het Innovatiekrediet geldt op de meerontvangsten in het voorgaande jaar een 100% eindejaarsmarge voor de huidige kabinetsperiode. In 2024 was er in totaal € 6,9 mln meer ontvangen dan geraamd. Deze budgetten zijn toegevoegd aan het budget voor het Innovatiekrediet van 2025.

- Voor de regeling Onco research is het verplichtingenbudget met € 6,5 mln naar boven bijgesteld. Dit als gevolg van het opvragen van deze verplichtingenruimte nadat dit in 2024 niet is benut door vertraging in het openstellen van deze regeling. De regeling is inmiddels gesloten en de verplichting zal begin dit jaar aan worden gegaan.

Uitgaven

Leningen

Fund to fund

Voor de resterende kasbudgetten op de EZ-begroting voor het Dutch Venture Initiative (DVI) I en II is bij de eerste suppletoire begroting een kasschuif doorgevoerd waarbij € 11,9 mln aan kasbudget van begrotingsjaar 2025 naar begrotingsjaar 2029 is geschoven. Op basis van de huidige uitvoeringsinformatie van de uitvoerder van DVI I en II, de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij OostNL, zijn er voor 2025 geen kasmiddelen benodigd.

Economische Veiligheid Fonds

Voor de opgaven rondom Maatschappelijke Weerbaarheid waar het Ministerie van Economische Zaken verantwoordelijk is, onder andere Economische Veiligheid en Kritieke Grondstoffen, is er voor de jaren 2025 en 2026 dekking beschikbaar gesteld uit de middelen voor het Beschermingsfonds Economische Veiligheid. Dit betreft € 2,3 mln in begrotingsjaar 2025 en € 23,4 mln in begrotingsjaar 2026. Hiermee wordt zorg gedragen voor de bescherming van kwetsbaarheden en het toerusten van en samenwerking met het bedrijfsleven rondom deze onderwerpen. Ook wordt hiermee het minimaal benodigde voor Grondstoffen gerealiseerd, zoals kennisopbouw en monitoring van kwetsbaarheden in ketens en positionering van de Nederlandse economie en leveringszekerheid.

European Tech Champions Initiative (ETCI)

Het European Tech Champions Initiative (ETCI) is een nieuw Europees fonds dat belegd is bij het Europees Investeringsfonds (EIF). Nederland neemt sinds 2023 deel aan ETCI voor in totaal € 100 mln. Uitbetalingen aan ETCI vinden plaats op basis van capitall calls, op welk moment alle deelnemende landen middelen overhevelen naar het EIF. In 2024 stond er € 10 mln gereserveerd om over te maken naar het EIF voor ETCI. Deze overheveling is uiteindelijk niet doorgegaan. Omdat de middelen reeds volledig juridisch verplicht zijn aan het EIF zijn deze weer toegevoegd aan het budget voor 2025.

SecFund

Eind 2024 is het SecFund opgericht met een startkapitaal van € 25 mln. Om het instrument een vervolg te kunnen geven is besloten het SecFund op te hogen met € 75 mln. Het totale fondsbedrag van € 100 miljoen is benodigd om de komende jaren voldoende startups en MKB'ers te ondersteunen en zo te komen tot succesvolle ontwikkeling van producten die zowel door Defensie als de civiele markt (dual use) afgenomen kunnen worden. Omdat het Ministerie van Economische Zaken aandeelhouder is van de Brabantse Ontwikkelings Maatschappij (BOM) en de juiste juridische grondslag heeft wordt aanvullend kapitaal van € 75 mln overgeheveld van het Ministerie van Defensie teneinde het uit te keren aan de BOM.

Innovatiekrediet

Voor het Innovatiekrediet heeft een desaldering op de ontvangsten plaatsgevonden naar aanleiding van een bijstelling van de verwachte ontvangsten in de komende jaren. Als gevolg is er cumulatief € 1 mln toegevoegd aan het budget voor het Innovatiekrediet voor de komende jaren, met een ophoging van € 10 mln in 2025 en een neerwaartse bijstelling van cumulatief € 9 mln in de jaren 2026 tot en met 2030. Hiernaast is er een kasschuif doorgevoerd voor de komende jaren op basis van de huidige uitvoeringsinformatie van uitvoerder RVO. Hierdoor is het kasbudget in de jaren 2025 met € 3 mln opgehoogd en in 2026 met € 7 mln naar beneden bijgesteld. Verder is er € 6,9 mln toegevoegd aan het budget voor begrotingsjaar 2025 als gevolg van afspraken rondom het Toekomstfonds waarbij hoger dan geraamde ontvangsten voor o.a. het Innovatiekrediet uit het voorgaande begrotingsjaar mee worden genomen naar het daaropvolgende begrotingsjaar via een 100% eindejaarsmarge. Per saldo wordt met bovenstaande mutaties het uitgavenbudget van het Innovatiekrediet opgehoogd met € 19,9 mln in begrotingsjaar 2025 en met € 8 mln naar beneden bijgesteld in begrotingsjaar 2026.

Risicokapitaal SEED

Voor de SEED Capital en SEED Business Angels regelingen is een kasschuif doorgevoerd op basis van de huidige uitvoeringsinformatie van de uitvoerder RVO. Voor begrotingsjaar 2025 is daarom het kasbudget met € 8,8 mln naar beneden bijgesteld en naar latere jaren geschoven. Hiernaast is er € 4,6 mln opgeboekt voor de SEED als gevolg van afspraken rondom het Toekomstfonds waarbij hoger dan geraamde ontvangsten voor o.a. de SEED uit het voorgaande begrotingsjaar mee worden genomen naar het daaropvolgende begrotingsjaar via een 100% eindejaarsmarge. In totaal wordt hiermee het kasbudget van de SEED met € 4,1 mln naar beneden bijgesteld in 2025.

Vroegefasefinanciering

Voor de Vroegefasefinanciering (VFF) is een kasschuif doorgevoerd op basis van de huidige uitvoeringsinformatie van de uitvoerder RVO. Voor begrotingsjaar 2025 is daarom het kasbudget met € 6,2 mln naar beneden bijgesteld en naar latere jaren geschoven. Hiernaast is er € 2,7 mln opgeboekt voor de VFF als gevolg van afspraken rondom het Toekomstfonds waarbij hoger dan geraamde ontvangsten voor o.a. de VFF uit het voorgaande begrotingsjaar mee worden genomen naar het daaropvolgende begrotingsjaar via een 100% eindejaarsmarge. In totaal wordt hiermee het kasbudget van de VFF met € 3,6 mln naar beneden bijgesteld in 2025.

Ontvangsten

Innovatiekredieten

Voor het Innovatiekrediet heeft een desaldering op de ontvangsten plaatsgevonden naar aanleiding van een bijstelling van de verwachte ontvangsten in de komende jaren. Als gevolg is er cumulatief € 1 mln toegevoegd aan het budget voor het Innovatiekrediet voor de komende jaren, met een ophoging van € 10 mln in 2025 en een neerwaartse bijstelling van cumulatief € 9 mln in de jaren 2026 tot en met 2030.

4 Niet-beleidsartikelen

4.1 Artikel 40 Apparaat Kerndepartement

Op dit artikel zijn de personele en materiële uitgaven en ontvangsten van EZ en KGG geraamd, voor zover die betrekking hebben op het kerndepartement (Directoraten-Generaal en stafdirecties) en de diensten van EZ en KGG (ACM¹, CPB en SodM). Enkele stafdirecties van EZ werken als gemeenschappelijke dienst voor EZ, KGG en LVVN. In deze begroting is enkel het EZ en KGG-aandeel van deze gedeelde diensten geraamd, te weten 57%. De overige 43% van het budget staat op de LVVN-begroting geraamd.

Tabel 17 Apparaatsuitgaven Kerndepartement (Eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2025 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB's (2)	Vastge- stelde begroting 2025 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1° suppletoire begroting (4)	Stand 1° suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030
Verplichtingen	516.829	0	516.829	23.117	539.946	4.994	4.444	- 1.528	- 8.330	396.558
Uitgaven	516.829	0	516.829	23.117	539.946	4.994	4.444	- 1.528	- 8.330	396.558
<i>Personele uitgaven</i>	386.034	0	386.034	13.326	399.360	14.118	11.669	5.275	8.790	335.234
eigen personeel	231.818	0	231.818	14.935	244.579	22.998	14.621	12.944	10.351	308.024
inhuur externen	140.540	0	140.540	- 6.112	134.428	0	0	0	0	21.126
overige personele uitgaven	13.676	0	13.676	4.503	18.436	- 8.880	- 2.952	- 7.669	- 1.561	6.084
<i>Materiële uitgaven</i>	130.795	0	130.795	9.791	140.586	- 9.124	- 7.225	- 6.803	- 17.120	61.324
ICT	33.303	0	33.303	- 8.274	25.029	- 10.019	- 6.955	- 6.803	- 5.458	23.243
bijdrage aan SSO's	28.839	0	28.839	0	28.839	0	0	0	0	7.389
DICTU	27.256	0	27.256	0	27.256	0	0	0	0	2.935
overige materiële uitgaven	41.397	0	41.397	18.065	59.462	895	- 270	0	- 11.662	27.757
Ontvangsten	22.846	0	22.846	19.958	42.804	2.000	2.000	2.000	2.000	24.846
Overig	22.846	0	22.846	19.958	42.804	2.000	2.000	2.000	2.000	24.846

Toelichting op de verplichtingen en uitgaven

De stijging van het uitgaven- en verplichtingenbudget op het apparaatsartikel wordt vrijwel volledig verklaard door de desaldering van een aantal nieuw gebudgetteerde ontvangsten (zie toelichting bij de Ontvangsten).

Personele uitgaven

Het budget voor personele uitgaven wordt in 2025 per saldo met € 13,3 mln verhoogd. De per saldo stijging van de eigen personele uitgaven (€ 14,9 mln) heeft te maken met:

- een toename van het personele budget van de ACM met ca. € 8,9 mln in 2025, o.a. voor het voortzetten van het IV-portfolio;
- een toename van het budget voor eigen personeel met € 2,5 mln in verband met de splitsing van EZK in EZ en KGG, m.n. voor waarborging van de financiële functie;

¹ De leden van het Bestuur ACM vormen een ZBO. De uitgaven voor dit ZBO zijn geraamd op beleidsartikel 1.

- verschillende heralloceringen binnen het apparaatsartikel, waarmee per saldo ophoging van het budget voor eigen personeel;
- het naar beneden bijstellen van het budget eigen personeel met € 6,8 mln om invulling te geven aan de apparaatstaakstelling uit het Hoofdlijnenakkoord.

De daling van de uitgaven voor externe inhuur met € 6,1 mln heeft te maken met:

- het naar beneden bijstellen van het centraal beheerde budget voor de inhuur van externen met € 6,1 mln ter invulling van de apparaatstaakstelling uit het Hoofdlijnenakkoord, waarin expliciet aandacht is gevraagd voor het terugdringen van de externe inhuur tot de Roemernorm.

De stijging van het budget voor overige personele uitgaven met € 4,5 mln wordt grotendeels verklaard door:

- een correctieve boeking van materiële naar overige personele uitgaven (€ 8,6 mln);
- extra middelen voor maatregelen ter verbetering van de sturing en control binnen ACM in het kader van het programma Inzicht en Verantwoording (€ 1,7 mln);
- een overheveling van ongeveer € 1,7 mln naar SWZ voor het besparingsverlies door het niet behalen van de banenafpraak;
- verschillende heralloceringen binnen het apparaatsartikel, die per saldo zorgen voor verlaging van de overige personele uitgaven.

Materiële uitgaven

Het budget voor de materiële uitgaven wordt in 2025 per saldo met € 9,8 mln verhoogd. Deze verhoging wordt grotendeels verklaard door:

- een toename in het materiële budget van ACM met ongeveer € 8,0 mln, waaronder € 5,4 mln om een inhaalslag op het ICT-beheer te maken in het kader van de verbetering van de informatievoorziening en € 0,2 mln voor uitvoering van de Dataverordening;
- ophoging van het budget rondom klimaatcommunicatie met € 4,6 mln;
- de overheveling van WaU-middelen (Werk aan Uitvoering) vanuit de Aanvullende Post voor 2025 van € 1,3 mln;
- de apparaatstaakstelling uit het Hoofdlijnenakkoord is in eerste instantie met het budget voor overige materiële uitgaven ingevuld. Voor 2025 wordt dit nu doorberekend aan de organisatieonderdelen waarmee de overige materiële uitgaven weer worden opgehoogd;
- een correctieve boeking van € 8,6 mln naar overige personele uitgaven;
- het naar beneden bijstellen van het budget overige materiële uitgaven met € 1,3 mln om invulling te geven aan de apparaatstaakstelling uit het Hoofdlijnenakkoord;
- het naar beneden bijstellen van het budget ICT met € 0,8 mln om invulling te geven aan de apparaatstaakstelling uit het Hoofdlijnenakkoord.

Ontvangsten

Het budget voor de ontvangsten wordt in 2025 met ongeveer € 20 mln verhoogd. Deze verhoging wordt verklaard door een bijstelling van de raming voor retributies die ACM in rekening brengt bij de onder toezicht gestelde sectoren. Gelet op de realisaties in afgelopen jaren kan de raming met € 2,0 mln worden verhoogd. Daarnaast wordt de verhoging verklaard door het afkomen van het bovenmatig eigen vermogen van RDI (€ 2,9 mln), DICTU (€ 6,8 mln), RVO (€ 7,2 mln) en de NEa (€ 1,0 mln).

4.2 Artikel 41 Nog onverdeeld

Tabel 18 Nog onverdeeld (Eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2025 (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB's (2)	Vastge- stelde begroting 2025 (3) = (1) + (2)	Mutaties 1° suppletoire begroting (4)	Stand 1° suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030
Verplichtingen	0	- 7.134	- 7.134	97.328	90.194	85.952	58.460	58.449	56.406	55.303
Uitgaven	0	- 7.134	- 7.134	97.328	90.194	85.952	58.460	58.449	56.406	55.303
Loonbijstelling	0	0	0	66.043	66.043	65.623	63.825	64.492	63.144	62.007
Prijsbijstelling	0	0	0	13.486	13.486	13.195	12.501	11.823	11.128	11.162
Onverdeeld	0	- 7.134	- 7.134	17.799	10.665	7.134	- 17.866	- 17.866	- 17.866	- 17.866
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Toelichting op de verplichtingen en uitgaven

Loon- en prijsbijstelling

Bij Voorjaarsnota 2025 is de loon- en prijsbijstellingstranche 2025 overgeheveld naar de departementale begroting. De loonbijstelling betreft de vergoeding voor de stijging van de contractloonontwikkeling en de stijging van de sociale lasten voor de overheidswerkgever. De prijsbijstelling betreft de verwerking van de stijging van de diverse prijsindexen. Een deel van de prijsbijstelling is ingezet als dekking voor generale tegenvallers. Ook de loonbijstelling op de uitgaven voor externe inhuur is niet uitgekeerd. De resterende loon- en prijsbijstellingstranche 2025 zal bij de eerst volgende begrotingsronde verdeeld worden aan de relevante loon- en prijsgevoelige onderdelen.

Onverdeeld

Bij behandeling van de MJN 2025 is er een taakstelling opgelegd welke toeziet op dekking van het maatregelenpakket voor het gedeeltelijk terugdraaien van bezuinigingen op de OCW-begroting. De taakstelling wordt primair bereikt door een aanvullende, proportionele korting op het apparaat van de Rijksoverheid, met name op personeelskosten, waarbij politie (bewaken en beveiligen), krijgsmacht, inlichtingen- en veiligheidsdiensten, COA, IND en het rechtsbestel incl. DJI, en uitvoering die ziet op de rechtsbescherming van burgers, zijn uitgezonderd. De taakstelling voor EZ bedroeg € 7,1 mln en wordt nu bij 1e suppletoire begroting gedekt. De resterende € 10,7 mln in 2025 betreft de uitgekeerde Eindejaarsmarge over de niet bestede middelen in 2024, welke bij de eerstvolgende begrotingsronde zal worden verdeeld. Tenslotte wordt er vanaf 2027 een ombuiging van € 25 mln per jaar gedaan op subsidies op de begroting van Economische Zaken, ter dekking van de rijksbrede problematiek. Deze ombuiging wordt voorlopig geboekt op artikel 41 onverdeeld.

5 Agentschappen

5.1 Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl)

Tabel 19 Exploitatieoverzicht Baten-lastenagentschap RVO.nl Eerste suppletoire begroting 2025 (bedragen x € 1.000)

	(1) Vastge- stelde begroting	(2) Mutaties 1 ^e suppletoire begroting	(3)=(1)+(2) Totaal geraamd
Baten			
-Omzet	1.256.914	145.303	1.402.217
<i>waarvan omzet moederdepartement</i>	223.598	5.940	229.538
<i>waarvan omzet overige departementen</i>	1.008.574	125.491	1.134.065
<i>waarvan omzet derden</i>	24.742	13.872	38.614
Rentebaten	7.000	0	7.000
Vrijval voorzieningen	0	0	
Bijzondere baten	0	0	0
Totaal baten	1.263.914	145.303	1.409.217
Lasten			
Apparaatskosten	1.268.452	- 36.730	1.231.722
-Personele kosten	735.702	84.533	820.235
<i>waarvan eigen personeel</i>	537.062	61.710	598.772
<i>waarvan inhuur externen</i>	176.568	20.288	196.856
<i>waarvan overige personele kosten</i>	22.071	2.536	24.607
-Materiële kosten	532.750	- 121.263	411.487
<i>waarvan apparaat ICT</i>	5.327	612	5.939
<i>waarvan bijdrage aan SSO's</i>	293.012	33.668	326.680
<i>waarvan overige materiële kosten</i>	234.410	- 155.542	78.868
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	0	163.761	163.761
Rentelasten	1.134	0	1.134
Afschrijvingskosten	12.600	0	12.600
-Materieel	100	0	100
<i>waarvan apparaat ICT</i>	0	0	0
<i>waarvan overige materiele afschrijvingskosten</i>	100	0	100
-Immaterieel	12.500	0	12.500
Overige lasten	0	0	0
<i>waarvan dotaties voorzieningen</i>	0	0	0
<i>waarvan bijzondere lasten</i>	0	0	0
Totaal lasten	1.282.185	127.032	1.409.217
Saldo van baten en lasten gewone bedrijfsuitoefening	- 18.271	18.271	0
Agentschapsdeel Vpb-lasten	0	0	0
Saldo van baten en lasten	- 18.271	18.271	0

Als agentschap werkt RVO met het uitgangspunt van een kostendekkende begroting. De totale mutatie in de baten is € 145,3 mln. Dit is deels te verklaren door een grotere kostenstijging dan was begroot, met als gevolg een hoger tarief en een hogere omzet. Daarnaast hebben er ten opzichte van de begroting een aantal wijzigingen plaatsgevonden in het opdrachten-pakket.

Toelichting op de baten

Omzet moederdepartement

De omzet van het moederdepartement is gestegen met € 5,9 mln ten opzichte van de ontwerpbegroting. Hieronder worden de voornaamste mutaties toegelicht.

De opdracht van DG Bedrijfsleven & Innovatie is gedaald met € 8,1 mln. Dit komt voornamelijk door een daling bij de regelingen Tegemoetkoming Energiekosten energie intensief mkb (TEK € 4 mln) en de Corona regelingen (€ 1 mln).

De opdracht van DG Economie en Digitalisering is € 4,7 mln lager dan in de ontwerpbegroting. Deze daling wordt vooral veroorzaakt door het vervallen van de opdracht Nederlands Cybersecurity Coördinatiecentrum (€ 5 mln).

In de omzet moederdepartement zijn nu ook de WaU-gelden (€ 22,7 mln) opgenomen.

Omzet overige departementen

De totale omzet van de overige departementen is gegroeid met € 125,4 mln ten opzichte van de ontwerpbegroting. Hieronder worden de voornaamste mutaties toegelicht.

De opdracht van het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur stijgt met € 53,5 mln ten opzichte van de ontwerpbegroting. De definitieve jaaropdracht was significant groter dan waar rekening mee was gehouden bij de ontwerpbegroting. Verder is er sprake van een aantal meewerkopdrachten. Onder anderen; Nationaal Strategisch Plan (€ 7,8 mln) en New Delivery Model (€ 3,4 mln).

De opdracht van het Ministerie van Klimaat en Groene Groei is gegroeid met € 33,4 mln. Deze toename is onder anderen te verklaren door intensiveringen bij de Energie-Innovatie regelingen (€ 5 mln), Netcongestie (€ 2,5 mln) en Gebiedsgerichte Aanpak Energie (€ 3 mln).

De opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is € 30,8 mln groter dan de ontwerpbegroting. Dit is voornamelijk te verklaren door een stijging van de opdracht van Groningen en Ondergrond (€ 28,0 mln).

De opdracht van het Ministerie van Buitenlandse Zaken is in 2025 € 3,8 mln groter dan initieel begroot. De belangrijkste oorzaak hiervoor is de toevoeging op de Oekraïne faciliteit (€ 3,2 mln) aan de opdracht. De opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is € 8 mln groter dan bij de ontwerpbegroting.

Omzet derden

De totale omzet derden valt € 13,9 mln hoger uit dan initieel begroot. Deze stijging vindt vooral plaats bij Provincies, waar de opdracht Nationaal Strategisch Plan (NSP) € 12,5 mln groter is dan initieel begroot.

Toelichting op de lasten

De lasten stijgen met € 127,0 mln. Dit is met name te verklaren door de stijging in personele kosten (€ 84,5 mln) ten opzichte van de ontwerpbegroting. De kosten voor ambtelijk personeel zijn gestegen met € 61,7 mln.

De kosten voor externe inhuur zijn gestegen met € 20,3 mln. In de materiële kosten is een modelwijziging verwerkt ten opzichte van de ontwerpbegroting. Een deel van de materiële kosten uit de ontwerpbegroting is opgenomen onder de nieuwe categorie 'Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten'. Dit betreft een verschuiving van € 163,8 mln.

Tabel 20 Kasstroomoverzicht (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	(1) Vastgestelde begroting	(2) Mutaties 1 ^e suppletoire begroting	(3)=(1)+(2) Totaal geraamd
1. Rekening-courant RHB 1 januari 2025 + depositorekeningen	143.556	120.909	264.465
Totaal ontvangsten operationele kasstroom (+)	1.263.915	145.303	1.409.217
Totaal uitgaven operationele kasstroom (-/-)	- 1.269.585	- 127.032	- 1.396.617
2. Totaal operationele kasstroom	- 5.670	18.270	12.600
Totaal investeringen (-/-)	- 15.000	- 24.500	- 39.500
Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)	0	0	0
3. Totaal investeringkasstroom	- 15.000	- 24.500	- 39.500
Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)	0	0	0
Eenmalige storting door het moederdepartement (+)	20.332	- 20.332	0
Aflossingen op leningen (-/-)	- 20.480	0	- 20.480
Beroep op leenfaciliteit (+)	15.000	24.500	39.500
4. Totaal financieringskasstroom	14.852	4.168	19.020
5. Rekening-courant RHB 31 december 2025 (=1+2+3+4)	137.738	118.847	256.585

Toelichting op het kasstroomoverzicht

In het kasstroomoverzicht is zichtbaar dat het grotere opdracht pakket zorgt voor hogere operationele ontvangsten en uitgaven. Ook de investeringen zijn toegenomen en betreft met name de ontwikkeling van software.